

FİRDAVS GİLMİTDİNOVNA HİSAMİTDİNOVA

Doğumunun 70. Yılı Anısına

Habibe YAZICI ERSOY*

Gazi Türkiyat, Güz 2020/27: 245-246, DOI: 10.34189/gtd.27.0015

Rusya Federasyonu Bilimler Akademisi Üyesi, Ufa Federal Araştırma Merkezi Tarih, Dil ve Edebiyat Enstitüsünün Başkanı, Başkurdistan Cumhuriyeti Bilimler Akademisi üyesi ünlü Türkolog Prof. Dr. Firdavs Gilmitdinkızı Hisamitdinova (Firdaus Gilmitdinovna Hisamitdinova)'nın *Gazi Türkiyat* Dergisinin bu sayısında "Başkurt Mitolojisinde Halk Hekimleri" adlı bir yazısı yer almaktadır. Sayın Hocamızın meslek hayatının 70. yılını kutladığı bu yılda bizler de dergi ekibi olarak kendisini kutlar, başarılı çalışmalarının artarak devamını dilerken, dergimizin bu sayısına yapmış olduğu katkıdan dolayı teşekkür ederiz. Bu münasebetle Sayın Hocamızın başarılı hayatı ve bugüne kadarki çalışmaları hakkında kısaca bilgi vermek isteriz.

Geniş bir araştırma alanına sahip olan Hisamitdinova'nın çalışmaları, onomastik, etimoloji, fonetik, sözlükbilim, etnodilbilim, folklor dilbilim, etnografya, Türk halklarının manevi kültürü, kısacası Türk-Başkurt filolojisidir.

Hisamitdinova, 1 Ocak 1950'de Başkurdistan'ın Abzelilovsky rayonu (bölgesi) Rakhmetovo köyünde doğdu. 1970 yılında Beloretsk Pedagoji Okulu'ndan başarıyla mezun olduktan sonra Başkurt Pedagoji Enstitüsü'nün Filoloji Fakültesine girdi. İlk bilimsel makalesini daha öğrenci olduğu bu yıllarda yazdı ve makalesi *Sovyet Türkoloji Dergisi*'nde yayımlandı (1974). Daha sonra Rus Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görev yaptı. 1976'da SSCB Bilimler Akademisi Dilbilim Enstitüsü'nün yüksek lisans programına girdi.

1978-1985 yılları arasında SSCB Bilimler Akademisi Başkurt Tarih, Dil ve Edebiyat Enstitüsü'nde araştırmacı olarak çalışan ve Enstitüde aktif bir şekilde görev alan Hisamitdinova, ilk yıllarda, Başkurtların etnik tarihi ile bağlantılı olarak Başkurt

* Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Ankara/TÜRKİYE. habibeersooy@gmail.com, ☎ 0000-0003-2023-1183, Gönderim tarihi: 27.09.2020 / Kabul tarihi: 30.10.2020.

ünsüz sisteminin tarihini ve oluşumunu incelemeye yoğunlaşmıştır. Bütün bu çalışmaları üzerine 1985 yılında Başkurt Devlet Pedagoji Enstitüsü'ne davet edilir. 1985-1995 yıllarında Firdavs Gilmitdinovna, Başkurt Devlet Pedagoji Enstitüsünde kıdemli öğretim elemanı, Doçent, Başkurt Dilbilimi Bölüm Başkanı (1987'den beri), Profesör, Başkurt Filolojisi Fakültesi Dekanı (1992'den beri) görevlerinde bulunmuştur. Bu yıllarda da yine Başkurt dili, tarihi ve kültürü üzerine çalışmaları devam etmiştir.

Firdevs Hisamitdinova, 1993 yılında Rus Bilimler Akademisi Dilbilim Enstitüsünde Başkurt dilinin oluşum tarihini konu alan doktora tezini savunmuş ve 1994 yılında profesör olmuştur. Bu yıllarda Hisamitdinova'nın *Başkurdistan'ın Coğrafi İsimleri* adlı çalışması, ardından da *Başkurt Dili Tarihi* (1989), *Dilbilime Giriş* (1999), *Başkurdistan Tarihi ve Kültürü* (1992), *Türk Çalışmalarına Giriş* (1992) gibi eğitime dair ve metodolojik eserleri yayımlanmıştır.

Hisamitdinova, 1995-1998 yılları arasında Başkurdistan Milli Eğitim Bakanı olarak görev yapmıştır. 1998'de yeniden çalıştığı enstitüye dönen Hisamitdinova, 2005'te tekrar Enstitü Başkanı olmuştur. Hisamitdinova'nın, Rusya başta olmak üzere dünyanın pek çok ülkesinde yayımlanmış dört yüzden fazla bilimsel makalesi mevcuttur. Özellikle Başkurt mitolojisiyle ilgili yayınları dikkat çekicidir: *Ateşle Konuşuyorum* (1997/Y. Torma ile birlikte), *Başkurt Mitolojisi* (2002), *Başkurtlar* (2003/Z. G. Uraksin ile), *Başkurt Dilinin Mitolojik Sözlüğü* (2010). Hisamitdinova, uluslararası pek çok projede de görev almıştır. Onun öncülüğünde on ciltten oluşan *Başkurt Akademik Sözlüğü* (2011-2018) hazırlanmıştır. Sözlükte kelimelerin ve deyimlerin birimlerin yorumu Başkurtçadan Rusçaya çevrilerek verilmektedir.

Kadın bir akademisyen ve bürokrat olarak Hisamitdinova'nın, Başkurdistan Cumhuriyeti Kadınlar Birliği (1996-1998), Başkurdistan Cumhuriyeti Başkurt Kadınlar Topluluğu (2000-2003), Başkurtlar Dünya Kurultayı Yürütme Komitesi Kadın Komisyonu Başkanı olarak yaptığı çalışmalara da dikkat çekmek gerekir. Bu açıdan Başkurt kadınlarına öncülük etmiş ve etmektedir.

Sayın Hisamitdinova bütün bu çalışmalarından dolayı da çeşitli ödüllere layık görülmüştür. 2003 yılında "Başkurdistan Cumhuriyeti Fahri Bilim Adamı" unvanı ile ödüllendirilmiş; 2008 yılında "Rusya Federasyonu Fahri Bilim Adamı", 2014 yılında da "Halkların Dostluğu Nişanı" ödüllerini kazanmıştır.

Sayın Hocamızı tekrar meslek hayatının 70. yılı münasebetiyle kutlar, daha nice başarılı çalışmalara imza atmasını dileriz.